

47 ליהודה שאינו מארץ העמים, ויטהר את הדרך, ויכולו
 48 להעלותם לירושלים בטהרה.
 49 שנינו במשנה: ובשעת הגיתות והבדים נאמנין אף על התרומה.
 50 מקשה הגמרא: ורמינהי, ששנינו במשנה (טהרות פ"ט מ"ד), עם הארץ
 51 הגומר – הבא למסוק [לַקְטוּף] את יְיָוִו וְלַחֲכִנְסִים לבית הבד
 52 לסוחטם, וְשִׁירֵיר קוֹפָה אַחַת של זיתים שלא יעשה מהם שמן, וְיִתְנֶנָּה
 53 לְעֵנִי בְּהֵן, שיראה שלא הוכשרו הזיתים לקבל טומאה, ויעשה
 54 מהם הכהן את השמן בטהרה, ומשמן זה יפריש עם הארץ תרומה
 55 על שאר השמן שבבית הבד. ומבואר שאף בשעת הגיתות והבדים
 56 אין עמי הארץ נאמנים על טהרת תרומה, ושלא כמשנתנו.
 57 מתרצת הגמרא: אָמַר רַב נַחֲמָן, לֹא קָשְׁיָא, הָא – משנתנו שאמרה
 58 שעמי הארץ נאמנים, דיברה בְּחֻרְפֵי – בזיתים המקדימים להתבשל
 59 כרוב הזיתים ואז סוחטים אותם בבית הבד, הָא – המשנה בטהרות
 60 שאמרה שעם הארץ אינו נאמן, דיברה בְּאִפְסָלֵי – בזיתים
 61 המתאחרים להתבשל, ונסחטים בבית הבד לאחר זמן סחיטת רוב
 62 הזיתים, וזמן סחיטתם אינו נחשב כזמן הגיתות והבדים, ולא תיקנו
 63 חכמים שיהא נאמן בו.
 64 רב אדא בר אבהו מברר את כוונת רב נחמן: אָמַר לִיה רַב אֲדָא בְר
 65 אֲהֵבָה לרב נחמן, בְּגוֹן מָאִי – מי הם אלו שאינם נאמנים, האם
 66 המקדימים או המאחרים. אמר לו, בְּאוֹתָן שֶׁל בֵּית אֲבִיךָ שהיו
 67 מאחרים, הם אינם נאמנים.
 68 תירוץ אחר על הסתירה בין המשניות: רַב יוֹסֵף אָמַר, המשנה
 69 בטהרות שעם הארץ אינו נאמן, בְּגִלְיָא שָׁנו אותה, שעם הארץ
 70 הנמצא בגליל אינו נאמן על טהרת יין ושמן, ומה ששנו במשנתנו
 71 שעם הארץ נאמן, רק ביהודה שנו כן, וכדין קודש בכל השנה
 72 שדווקא ביהודה נאמן.
 73 קושיא על תירוץ של רב יוסף: אֵיתִיבָה אֲבִי – הקשה אביי על רב
 74 יוסף מברייטא ששנו בה, עָבַד תְּהִדָּן וְגִלְיָא תְּרִי הֵן בִּיהוּדָה, בכך
 75 שעמי הארץ נאמנין על טהרת תֵּינוֹן בְּשַׁעַת דְּרִיכַת הענבים להוצאת
 76 תֵּינוֹן והגיתות, וְעַל טהרת הַשֶּׁמֶן בְּשַׁעַת סחיטת הזיתים להוצאת
 77 הַשֶּׁמֶן (הבדים), אָכַל לֹא נאמנים כלל על תֵּינוֹן בְּשַׁעַת הַשֶּׁמֶן, אף
 78 שמתהר עצמו וכליו לשמן, וְלֹא עַל הַשֶּׁמֶן בְּשַׁעַת תֵּינוֹן, אף שמתהר
 79 עצמו וכליו ליין. ומפורש שעמי הארץ נאמנים על טהרת תרומה
 80 בשעת הגיתות והבדים אף בגליל כיהודה, וקשה על רב יוסף
 81 שאמר שאינם נאמנים. מסיימת הגמרא: אֲלָא נְדַחַת תִּירוּצוֹ שֶׁל רַב
 82 יוסף, וְתַתְּוֹרְתָא בְּרִשְׁנֵין מְעִיקְרָא – מתברר כפי שתירצנו בתחילה,
 83 שבזיתים המקדימים נאמנים ובמאחרים אינם נאמנים.
 84 שנינו במשנה: עָבְרוּ הַגִּיתוֹת וְהַבָּדִים וְהִבְיָאוּ לוֹ תְּבִית שֶׁל יוֹן, לֹא
 85 יִקְבְּלֶנָּה הַיָּמִינוּ, אָכַל מִנִּיחָה לְגַת הַבָּאָה.
 86 ספק בדברי המשנה: בְּעוֹ מִינְיָה [שאלו] מֵרַב שְׁשֵׁת, עָבַר הכהן על
 87 דִּין זֶה וְקִבְּלָהּ לחבית היין מעם הארץ לאחר זמן הגיתות והבדים,
 88 מֵהוּ שְׁנִיחָנָה הכהן אצל עד לְגַת הַבָּאָה, האם חוששים שמוא יבוא
 89 בה לידי תקלה ויסתפק ממנה קודם שעת הגת, ונמצא שותה יין
 90 תרומה טמאה מדרבנן, שלא האמינו לעם הארץ שלא בשעת
 91 הגת, או שלא חששו לכך. אָמַר לְהוּ רַב שֵׁשֶׁת, תְּנִיתוּהָ לדין במשנה
 92 (דמאי פ"ו מ"ט).

1 הַמְדוּמְעוֹת – שמעורבים בתוכם טבל, חולין ותרומה, עמי הארץ
 2 נֶאֱמָנִין עֲלֵיהֶם – על הכדים ועל מה שבתוכם שהם טהורים בְּשַׁעַת
 3 הַגִּיתוֹת וְהַבָּדִים, שכיון שנאמנים על התרומה נאמנים אף על
 4 החולין, ונאמנים אף קִדְּשׁ לְשַׁעַת הַגִּיתוֹת והבדים שְׂבָעִים יוֹם,
 5 שמוזמן זה כבר מכינים את כליהם ומטהרים אותם לצורך הגיתות
 6 והבדים.
 7 נמרא
 8 שנינו במשנה, שעמי הארץ נאמנים על טהרת יין ושמן של קודש
 9 ביהודה. מדייקת הגמרא: דווקא בִּיהוּדָה אֵין – אכן נאמנים, וּבְגִלְיָא
 10 לֹא. ומבררת הגמרא: מָאִי מְעַמָּא שבגליל אינו נאמן. משיבה
 11 הגמרא: אָמַר רִישׁ לְקִישׁ, מִפְּנֵי שְׂרָצוּעָה שֶׁל בּוֹתִים – מקום מגורי
 12 כותים שדינו כארץ העמים [ו-חויץ] לארץ [מִפְּסָקַת בְּיַיְהוֹן – בין
 13 יהודה לגליל, וחכמים גזרו טומאה על ארץ העמים (שבת י"ז),
 14 וירושלים ביהודה היא, והרוצה לבוא אליה מן הגליל מוכרח
 15 לעבור באותה רצועה, ונמצא מטמא עצמו וכליו בטומאת ארץ
 16 העמים, ולכן לא ניתן להביא מן הגליל אף יין ושמן של חברים
 17 למקדש לנסכים.
 18 מקשה הגמרא: וְנִיתִיב – הרי ניתן ליתן את כדי היין והשמן בְּתוֹךְ
 19 שְׂרָיָה – ארגו התלוי בעגלה ומשמש למרכב נשים, תִּיבָה – ארגו
 20 קטן של שלוחנים [פורטי כספים], וּמְגִדָּל – ארון, העשויים מעץ,
 21 וישאו אותם באויר באותה רצועה, ובכך לא יטמא הכד ומה
 22 שבתוכו, כיון שהם אוהל ואינם מקבלים טומאה וחוצצים בפני
 23 הטומאה. מתרצת הגמרא: הָא מְנִי – משנתנו כשיטת רַבִּי הֵיא, וְרַבִּי
 24 דְאָמַר שֶׁאֵהָל זְרוּק [מיטלטל] לֹא שְׂמִיָּה אֵהָל לחצוץ בפני
 25 הטומאה, וכלים אלו כיון שהם מיטלטלים נחשבים אוהל זרוק
 26 ולכן אף הנמצא בתוכם טמא בטומאת ארץ העמים. דְּתַנֵּי
 27 בברייטא, הַנֶּכְנֵס לְאַרְצֵי הָעַמִּים בְּשִׂדְהָ תִיבָה וּמְגִדָּל, רַבִּי מְטַמָּא,
 28 וְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה מְטַמָּא.
 29 מקשה הגמרא: וְלִיִּיתוּהָ – שיביאו את כדי היין והשמן בְּכָלִי הַרְּס
 30 הַמוֹקֵף צְמִיד פְּתִיל – המכוסה במכסה מהודק היטב, שחוצץ בפני
 31 הטומאה, והיין והשמן לא יטמאו בטומאת ארץ העמים. מתרצת
 32 הגמרא: אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שׁוֹנֵין הַתְּנָאִים בברייטא, אֵין הַקֶּדֶשׁ וְדַבֵּר
 33 העומד להיות קודש נִיצוּל מן הטומאה אף בְּצְמִיד פְּתִיל, והוא
 34 מדברי סופרים.
 35 שואלת הגמרא: וְהַתְּנָא, אֵין חֲטָאָת – אפר פרה אדומה נִיצָלָת
 36 בְּצְמִיד פְּתִיל. מָאִי לֹא – האם אין לדייק מכך הָא קִדְּשׁ נִיצוּל בצמיד
 37 פתיל, כיון שלא נאמר בו דין זה. מתרצת הגמרא: לֹא, יֵשׁ לדייק
 38 הָא מִיָּם שְׂאִינָן מְקוּדְשִׁים – שמילאום עבור אפר חטאת, ועדיין לא
 39 קידשום בנתינת האפר, נִיצוּלִין בְּצְמִיד פְּתִיל, וכשרים לקדשם אחר
 40 כך בנתינת האפר, אך קודש אינו ניצל בצמיד פתיל.
 41 מקשה הגמרא: עולה מן הסוגיא שלא ניתן להעלות יין ושמן
 42 בטהרה מן הגליל לירושלים, וְהָאָמַר עוּלָא, חֲבַרְיָא מְרַבֵּן בְּגִלְיָא –
 43 חברים שבגליל, עושים בטהרה את יינם ושמןם כדי להביאם
 44 למזבח, ואם אין אפשרות להביאם מדוע עשו כך. מתרצת הגמרא:
 45 החברים היו מְנִיחִין את היין והשמן שעשו בטהרה לצורך הבאתם
 46 לירושלים, וְלִכְשֵׁיבֹא אֲלֵיהוּ שְׂמָא יראה להם שביל בין הגליל

הברכה צריכה לאיזה דבר שתיאחז בו, וכמו המטר – על שדה חרושה וזרועה, או היורה ומלקוש – על תבואת השדה והכרם. אבל בשדה בור לא חרושה ולא זרועה, אין המטר יורה ומלקוש מביאים תועלת. היום יום ב אדר שני

במות דף ב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) רלג

64 אשה אהרת מלבדה ששמה רחל. ואחר כך מת אף לוי בלא בנים, 65 ונפלו שתי נשותיו ליבום לפני ראובן [צירור חו], כשם שרביקה צרת 66 בתו פמורה מלהתייבם לו אף בנפילה השניה, כך רחל אשת לוי 67 השניה שהיא צרת צרתה של שרה בתו פמורה ממנו מיבום 68 וחליצה. 69 ואפילו הן מאה אחים, שבוה אחר זה ייבם כל אחד מהם את אשת 70 אחיו ומת בלא בנים, והשאר אחריו אשה נוספת מלבד זו שייבם 71 [צירור טו], ראובן שהוא אביה של אשת האח הראשון, אינו מייבם 72 אף את אשת האח המאה, כי כל אחת מנשי האחים פוטרת את 73 צרתה כאמור. 74 ממשיכה המשנה בביאור דבריה השנויים לעיל: ביצד הוא האופן 75 שבו אם מתו או נתגרשו העריות צרותיהן מותרות להתייבם, הרי 76 שהיתה בתו או אחת מכל העריות האלו השנויות במשנתנו 77 נשואות לאחיו, ולו [ללא זה] יש אשה אהרת מלבד בת אחיו, 78 ומתה בתו או נתגרשה מאחיו, ואחר כך מת אחיו, ונמצא שבשעת 79 מיתתו כבר לא היו צרות זו לזו, צרתה מותרת לו ליבום, שהרי 80 בשעת נפילה כבר אינה צרת ערוה. 81 וכל היכולה למאן ואף על גב שלא מיאנה בו, אם מת בעלה ונפלו 82 ליבום היא וצרתה [צירור י], צרתה של ערוה קטנה זו חולקת לאח 83 בעלה. שכן אין הערוה פוטרת את צרתה מן החליצה, אלא אם כן 84 היתה נשואה לאח המת בנישואין גמורים, והן צרות זו לזו מן 85 התורה. אבל קטנה שהשיאה אחיה ואמה, שאין נישואיה אלא 86 מדרבנן ויוצאת על ידי מיאון, והיא ערוה על היבום, מן התורה 87 אינה פוטרת את צרתה. שהרי מדאורייתא אין בנשואיה כלום, 88 ואין האשה השניה נחשבת כלל לצרתה. ואולם גזרו חכמים שלא 89 תהא מתייבמת לו, משום שהיא נראית כצרת ערוה.

גמרא

91 מקשה הגמרא: מדוע פתחה המשנה את סדר חמש עשרה העריות 92 ב'בתו' מ'כדי בוליה מאחות אשה ילפינן – הלא את פטור כל 93 העריות מיבום וחליצה למדנו מאחות אשה, שנאמר בה (ויקרא יח 94 יח) 'ואשה אל אחתה לא תקח לצרר לגלות ערותה עליה בהתיקה', 95 ואם כן ליתני התנא את אחות אשה ברישא, שהרי היא מקור 96 הפטור של העריות כולן. 97 הגמרא מביאה תירוץ ודוחה אותו: וכי תימא – ואם תאמר לתרין, 98 שהקדימה המשנה את בתו משום דתנא חומרי חומרי נקמ – ששנה 99 את סדר העריות השנוי במשנה לפי חומרתן, והמשנה בשיטת רבי 100 שמעון היא דאמר שריפה המורה מסקילה, ועל כן שנתה את בתו 101 תחילה משום שעונשה הוא בשריפה החמורה, ולאחריה שונה 102 המשנה את בת בנו ובת בתו, ובת אשתו, ובת בנה, ובת בתה, 103 וחמותו, ואם חמותו, ואם חמיו, משום שאף הן חמורות בבתו, ודינן 104 בשריפה. הלא אי אפשר לומר כן, משום דאי הוי יקשה, ליתני 105 חמותו ברישא, שהרי אף היא בשריפה, ויש להקדימה לבתו, משום 106 דיעקר שריפה פחמותו ברישא (ויקרא כד) 'ואיש אשר יקח את אשה 107 ואת אמה זמה הוא באש ישרפו אתו ואתהן'. אבל עונש שריפה 108 בבתו לא התפרש בתורה, אלא נלמד הוא בגזירה שוה מחמותו, 109 כמבואר להלן (ג). ומאחר שחמותו היא מקור לכל תשעת העריות 110 האמורות שעונשן בשריפה, מן הראוי להקדימה לכולן. 111 הגמרא מקשה קושיא נוספת על התירוץ האמור: ועוד, אם אכן 112 סדר העריות שבמשנה הוא לפי דרגת חומרתן, הרי ב'בתו' [אחרי] 113 ששנתה המשנה את חמותו, היה לה ליתני [לשנות] את ב'לתו' 114 שעונשה סקילה, דהרי ב'בתו' עונש שריפה שהיא החמורה ביותר, 115 סקילה היא המיתה הקמורה הבאה אחריה יותר משאר מיתות בית 116 דין. נמצא כי לאחר חמותו, כלתו היא החמורה שבעריות, ומדוע 117 שנתה כלתו רק לאחר אחותו, ואחות אמו, ואשת אחיו מאמו, 118 ואחות אשתו, ואשת אחיו שלא היה בעולמו, שאין בסקילה אלא 119 בכרת. 120 מתרצת הגמרא: אלא הטעם שהקדימה המשנה את בתו הוא, 121 שכיון דאיסור בתו אחיה [נלמד] מ'ברישא' ואינו מפורש בתורה, 122 ח'כיבא ליה – חביב לו לתנא לשנותו מוקדם יותר מדין המפורש 123 בכתובים. ועל כן הקדימה המשנה את הבת לשאר העריות 124 המפורשות בתורה.

1 יד. ואשת אחיו שלא היה בעולמו, שמת האח קודם שנולד היבם. 2 שלא התיירה התורה איסור אשת אח במצות יבום, אלא אם כן היו 3 האח המת והיבם בזמן אחד בעולם, אבל אם נולד היבם לאחר 4 שכבר מת אינה מתייבמת לו, שנאמר (דברים כה ה) 'כי ישבו אחים 5 יחדיו ומת אחד מהם וכן אין לו וגו' יבמה יבא עליה, ומשמע 6 שדווקא באחים שהיתה להם ישיבה אחת בעולם ישנו דין יבמה 7 יבא עליה, אבל אם לא היתה להם ישיבה אחת בעולם אין מצות 8 יבום, וממילא היבמה אסורה באיסור אשת אח שלא במקום מצוה. 9 ואם היו שני אחים יחדיו בעולם, ראובן ושמעון, ונשא ראובן את 10 שרה ומת בלא בנים, ואחר כך נולד לוי אחיהם השלישי, שרה 11 אשת ראובן מתייבמת לשמעון שהיתה לו ישיבה אחת בעולם עם 12 ראובן, ולא ללוי כאמור. ואם יבמה שמעון, ואחר כך מת אף הוא 13 בלא בנים, ולו עוד אשה ששמה רבקה מלבד אותה יבמה [צירור 14 ב], אף על פי שלשמעון ולוי היתה ישיבה אחת בעולם, מכל מקום 15 שתי נשות שמעון אינן מתייבמות ללוי. שרה אינה מתייבמת לו, 16 משום שכבר נאסרה עליו באיסור אשת אח מחמת ראובן, שהרי 17 במיתת ראובן לא היתה לו בה מצות יבום, משום שלא היה ראובן 18 המת בעולמו של לוי היבם. ומשום כך הרי היא ככל העריות 19 השנויות במשנתנו הפטורות מיבום. ואף רבקה צרתה פטורה 20 מייבום וחליצתו של לוי, שכן היא צרת ערוה אשת אח שלא היה 21 בעולמו. 22 טו. וכלתו שהלכה ונישאה לאחיו לאחר שמת בעלה הראשון 23 שהיה בנו. כגון שנשא יצחק בן ראובן את רבקה ומת, ואחר כך 24 נישאה רבקה לשמעון אחי ראובן ולו אשה אחרת ששמה לאה, 25 ומת שמעון בלא בנים [צירור ב], הרי היא פטורה מחליצה ויבום 26 מראובן, לפי שהיא אסורה עליו באיסור ערוה כלתו מחמת 27 נישואיה הראשונים לבנו יצחק. וכן לאה צרתה פטורה ממנו 28 משום שהיא צרת כלתו. 29 הרי כל חמש עשרה עריות אלו פטורות את צרותיהן ואת צרות 30 צרותיהן מן החליצה וכן הייבום, עד סוף העולם. 31 המשנה מביאה את האופנים שבהם אין עריות אלו אוסרות את 32 צרותיהן: וכולן – כל העריות הללו אינן פוטרות את צרותיהן, 33 אלא אם כן היו נשואות לאח המת עד שעת מיתתו, אבל אם מתו 34 עריות אלו קודם מיתת בעליהן [צירור ג], או אם היו אותן עריות 35 נשואות לאחיו בקידושין מדרבנן שמועיל בהן מיאון ומיאנו בו 36 קודם מיתתו [צירור ד], או שנתגרשו עריות אלו מבעליהן קודם 37 מיתתו [צירור ג], או שנמצאו אילונית שאינן ראיות לילד, ונמצאו 38 קידושיהן בטלים למפרע משום מקח טעות, ומעולם לא היו 39 נשואות לבעליהן [צירור ו]. צרותיהן של כל העריות הללו מותרות 40 להתייבם, שהרי בזמן מיתת הבעל כבר לא היו העריות עצמן 41 נשות המת, וממילא אין הצרות נחשבות בשעת הנפילה ליבום 42 לצרותיהן של העריות. 43 מפרשת המשנה: מה שהתירו את הצרות במקום שמיאנו העריות 44 או שנמצאו אילוניות, אין אפשרות זו קיימת בכולן אלא בחלק 45 מהעריות השנויות במשנתנו, מאחר ואי אתה יכול לומר פחמותו 46 ובאם חמותו ובאם חמיו שנמצאו אילונית שאינה ראויה לילד. כי 47 הלא חמותו ילדה את אשתו, וכן אם חמותו ילדה את חמותו, ואם 48 חמיו ילדה את חמיו, קודם שנישאו לאחיו [צירור ז]. וכן מה ששינו 49 'או שמיאנו' העריות בבעליהן, בהכרח לא נאמר לגבי חמותו ואם 50 חמותו ואם חמיו, שהרי מיאון אינו נוהג אלא בקטנות, אבל לאחר 51 שגדלו אינן יכולות למאן. וכיון שכלל הוא בידינו שקטנות אינן 52 יולדות [להלן יב], אם כן חמותו זו שילדה את אשתו וכן אם חמיו 53 ואם חמותו בהכרח גדולות הן, ושוב אינן יכולות למאן [צירור ז]. 54 המשנה חוזרת לבאר את מציאות הדינים ששנו בתחילתה: ביצד 55 הוא האופן שבו העריות פטורות את צרותיהן מחליצה ויבום, הרי 56 שהיתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואות לאחיו, ולו [ללא 57 זה] אשה אהרת מלבדה, ומת אותו אח ונפלו נשותיו לפני ליבום, 58 ואין שם אח אחר מלבד אותו יבם, כשם שבתו פמורה לגמרי מן 59 החליצה והיבום משום שהיא ערוה לגביו, כך צרתה של בתו 60 פמורה מהחליצה והיבום ואם היו הם שלשה אחים, והיתה שרה 61 בתו של ראובן נשואה לשמעון, ולו אשה אחרת מלבדה ששמה 62 רבקה, ומת שמעון בלא בנים והלכה רבקה צרת בתו של ראובן 63 ונשא את לוי יבום ללוי שהוא אחיו השני של המת, ויש לו ללוי

שבת פרשת ויקרא, פרשת זכור, ט' אדר-שני, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

1 יתכן שהתבות המילים "לאשמה בה" שמדברות על החטא והחובה
 2 הם סיום פרשת ויקרא, לשון חיבה?
 3 אך הענין הוא, שהענין ד"לאשמה בה" אף הוא מבטא את
 4 חובת הקדוש-ברוך-הוא לבני ישראל, שכן הוא מורה על הדרונות
 5 שנהפכים לזכיות על-ידי
 6 וכפר גו' ונסלח⁵¹ האמורים
 7 באותו פסוק החותם את הפרשה
 8 בתחילתו, שהרי אמתית הפפרה
 9 והסליחה על החטא והאשמה היא
 10 כפאשר הדרונות נהפכים
 11 לזכיות²⁶ כמבואר לעיל באריכות.
 12 ובענין זה דוקא מתבטאת
 13 אמתית החיבה של הקדוש-
 14 ברוך-הוא לישראל שקדמה
 15 לתורה ובאה לפני האמירות
 16 והציויים של מצוות התורה ונעלית
 17 מהם, שלכן אפילו כפאשר איש
 18 ישראל עובר על מצות
 19 התורה ועושה מעשה עשו
 20 רחמנא-ליצלן, הנה גם אז
 21 ואוהב את יעקב⁵⁴ שבו כלשון
 22 הכתוב "הלא אח עשו ליעקב, ואוהב
 23 את יעקב" [והינינו, שאף שמצד
 24 עצמותו יתברך נאמר "איני
 25 יודע באיזה מהן חפץ" כו']

ביאור בדרך אפשר

26 (פנזכר לעיל סעיף ג), וכמו שכתוב⁵⁵ הלא אח עשו
 27 ליעקב, שניהם בשוה לכאורה, הנה מכל-מקום הקדוש-ברוך-הוא
 28 בוחר בבחירה חופשית שיהיה ואוהב את יעקב ואת עשו
 29 שגאתי⁵⁶], והקדוש-ברוך-הוא מכפר וסולח על אשמותיו
 30 של היהודי שחטא רחמנא-ליצלן, ועד
 31 שהדרונות נהפכים לזכיות,
 32 ועל-ידי-זה נעשה גם כללות
 33 הענין העניין והתוכן הכללי (לא רק
 34 של אותו יהודי פרטי שעשה תשובה)
 35 דאתהפכא חשוכא לנהורא
 36 ומרירו למתקא⁵⁷, הפיכת
 37 החושך לאור והמר למתוק בביאת
 38 משיח צדקנו בקרוב ממש,
 39 שאז לא יהיו כלל העלמות והסתרים
 40 מכל סוג שהוא, ושמתח עולם
 41 על ראשם⁵⁸.

12 יתברך נאמר "איני יודע באיזה מהן חפץ" כו' (פנזכר לעיל סעיף ג), וכמו
 13 שכתוב⁵⁵ הלא אח עשו ליעקב, שניהם בשוה לכאורה, הנה ואוהב את יעקב
 14 ואת עשו שגאתי⁵⁶], והקדוש-ברוך-הוא מכפר וסולח על אשמותיו, ועד
 15 שהדרונות נהפכים לזכיות, ועל-ידי-זה נעשה גם כללות הענין דאתהפכא
 16 חשוכא לנהורא ומרירו למתקא⁵⁷, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש, ושמתח
 17 עולם על ראשם⁵⁸.

(54 מלאכי א, ג. 55 שם, ב. 56 נתבאר בתו"א קכ, ג. לקו"ת לג"פ לז, א ואילך. אוה"ת בראשית (ח"ג) תקסה, א ואילך. ובכ"מ. 57 ראה זח"א ד, א. 58 ישעי' לה, י. שם נא, יא.

המשך ביאור למס' חגיגה ליום ראשון עמ' ב

1 כלי חרס, כדי שלא יהיה בה עשן וישחיר חומת העיר, והיו נצרכים
 2 כל העת לכלי חרס חדשים לאכילת ובישול קדשים, ולא ניתן
 3 לגזור שלא יקנו אלא מקדרים חברים, כיון שלא יכולים החברים
 4 לספק את כל הקדרות הנצרכות, ואין גוזרים גזירה שרוב הציבור
 5 אינו יכול לעמוד בה. אך מן המודיעים ולחיון, אין נאמנין עמי
 6 הארץ על טהרת כלי חרס, שדי להאמינם עד שם כדי שיהיו כלים
 7 מצויים בירושלים.
 8 המושנה מבארת אימתי נאמנים: כיצד נאמנים, הקדר עם הארץ
 9 שהיא מוכר הקדרות, כשנגנס לפנים מן המודיעים, רק אם המוכר
 10 הוא הקדר [עושה הקדרות] עצמו, ואלו שמוכר הן הקדרות
 11 שעשה, והחברים שראו שהביאן הן הלוקחין, נאמנין על טהרתן, אך

12 לא כשמסרם לעם הארץ אחר היושב ממודיעים ולפנים, ולא על
 13 קדרות מקדר אחר שמצרף עם קדרותיו, ואינו נאמן לחברים שלא
 14 ראו שהביאן. ואם יצא ממודיעים לשוב לאחוריו אינו נאמן, כפי
 15 שנתבאר.

נמרא

16 דין מודיעים עצמה לא נתפרש במשנה, והברייתא מפרשתו: הנה,
 17 מודיעים עצמה, פגמים דינה כלפנים ופגמים כלחוין. כיצד, קדר
 18 יוצא מירושלים וחקר נכנס - מגיע מרחוק לירושלים, ונפגשו
 19 במודיעים, דינה כלפנים, שאם לא יאמינו שם, שוב לא יוכל לקחת
 20 ממנו, שהרי הוא יוצא. שניהן היו מחוץ למודיעים ונכנסין אליה